

Samenvatting van diverse artikelen over:

Het integratiebeleid en het emancipatiebeleid in relatie tot allochtone vrouwen op de arbeidsmarkt.

Gebaseerd op de volgende artikelen:

Roggeband, C., Verloo, M. (2007) Dutch women are liberated, migrant women are a problem: the evolution of policy frames on gender and migration in the Netherlands, 1995-2005, *Social policy & Administration*, 41, 3, 271-288

Prins, B., Saharso, S. (2008) In the spotlight: a blessing and a curse for immigrant women in the Netherlands, *Ethnicities*, 8, 3, 365-384

Berg, M. van den, Schinkel, W. (2009) "Women from the catacombs of the city": gender notions in Dutch culturalist discourse, *Innovation: the European Journal of Social Science Research*, 22, 4, 393-410

Ghorashi, H. (2010) From absolute invisibility to extreme visibility: emancipation trajectory of migrant women in the Netherlands, *Feminist Review* 94, 75-92

Noll, J. van der (2010) Public support for a ban on headscarves: a cross national perspective, *International Journal of conflict and violence*, 4, 2, 191-204

E-quality (2005) Factsheet discriminatie en beeldvorming op de arbeidsmarkt, Amsterdam, E-quality

Het dominante discours in Nederland over de multiculturele samenleving en met name over Moslim vrouwen is de afgelopen tien jaar aanzienlijk veranderd. Deze verandering kan grote gevolgen hebben voor de emancipatie van moslimvrouwen.

Nederland is veranderd van een tamelijk tolerant land in een natie die assimilatie, strenge maatregelen en neo-patriotisme voorstaat. Moslims zijn volop in de aandacht gekomen, met name door veronderstellingen over de relatie tussen islam en geweld en over de onverenigbaarheid tussen Islam en westerse opvattingen over o.a. religie, vrouwen en homo's. Dit is overigens niet typisch Nederlands: 75% van de Europeanen gelooft dat islamitische opvattingen over vrouwen niet stroken met westerse waarden (van der Noll, 2010). Tevens beschouwen velen het dragen van de hoofddoek als een teken van onderdrukking en afwijzing van vrouwenemancipatie. Zo is de helft van de Nederlandse bevolking voorstander van het uitbannen van hoofddoeken in het publieke domein (van der Noll, 2010).

Deze korte typering laat zien dat het debat in Nederland niet alleen gaat over de islam, maar ook over vrouwen. Dit is ook terug te zien in het emancipatie- en integratiebeleid. Aanvankelijk richtte emancipatiebeleid zich op de integratie van vrouwen in de arbeidsmarkt en op het bevorderen van gelijkheid en zelfstandigheid. In de loop van de jaren 80 begon het beleid zich echter meer te oriënteren op migrantenvrouwen, met name de Turkse en Marokkaanse vrouwen, vanuit het beeld dat zij (als overwegend moslimvrouwen) onderdrukt worden door hun religie. Surinaamse en Antilliaanse vrouwen lijken al meer op Nederlandse vrouwen qua arbeidsparticipatie en worden derhalve als geëmancipeerd beschouwd. Ook de Nederlandse vrouwen zijn al ver gevorderd op de emancipatieladder, al hebben zij met name in economische zelfstandigheid nog een slag te maken.

Maar ook het integratiebeleid is veranderd. Zoals al gezegd, is de teneur verschoven van multicultureel naar assimilationistisch: migranten dienen zich aan de Nederlandse cultuur aan te passen. Daarmee is een meer culturalistisch discours opgekomen, waarin ook de migrantenvrouwen meer in het brandpunt van de belangstelling kwamen. Zij worden beschouwd als slachtoffers van hun eigen cultuur, en tegelijkertijd als verantwoordelijk voor hun eigen emancipatie (Van Den Berg & Schinkel, 2009). De link tussen emancipatiebeleid en integratiebeleid legt de nadruk op de ongelijkheid van vrouwen als een kenmerk van migrantenculturen, en als een obstakel voor integratie in de Nederlandse samenleving.

Kortom, enerzijds is het emancipatiebeleid meer geëtniceerd geraakt, anderzijds is het integratiebeleid meer gericht op vrouwenemancipatie, met de nadruk op moslimvrouwen. Dit kan uitlopen op een dubbele benadeling van migrantenvrouwen: ten eerste worden migranten gezien als cultureel onaangepast en uitgesloten van de Nederlandse samenleving; ten tweede wordt de emancipatie van migrantenvrouwen toegesneden op het Nederlandse model. Migrantenvrouwen worden gezien als onderdrukt en niet (sexueel) bevrijd, terwijl zij maar één weg tot emancipatie voorgeschoteld krijgen: word als de (seculiere en moderne) Nederlandse vrouw.

Dit kan leiden tot vooroordelen en discriminatoire praktijken jegens migrantenvrouwen. Zo zegt 50% van de werkgevers van midden- en kleinbedrijf dat ze liever niet zien dat hun personeel een hoofddoek draagt (Forum, Trendmeter 2012). In 2004 bleek dat voor de Commissie Gelijke Behandeling 60% van de 24 klachten over discriminatie naar godsdienst betrekking had op het dragen van een hoofddoek.